

SPLITSKI EVANĖLISTAR, VIII. st. Split, Riznica katedrale

EVANĖLISTAR MR 153, rukopis iz XI. st., čuva se u Metropolitanskoj knjižnici u Zagrebu. Urešen je minijaturama koje prikazuju evanđeliste u obliku njihovih simbola. Ukomponirani su u izdužene pačetrovine obrubljene dvostrukom trakom. U sličnoj pačetrovini na početku psaltira prikazan je kralj David odjeven u zeleni plašt s krunom na glavi. Postoje određene sličnosti s minijaturama u gellonskom sakramentariju iz VIII. st. (Nacionalna biblioteka u Parizu), ali su minijature u evanđeljaru MR 153 maštovitije radene.

LIT.: D. Kniewald, Zagrebački liturgijski kodeksi XI–XV stoljeća, Croatia sacra, 1940, 19. – Isti, Iluminacija i notacija zagrebačkih liturgijskih rukopisa, Rad JA, 1944, 279. R.

EVANS, Arthur John, engl. arheolog (Nash Mills, 8. VII. 1851 – Oxford, 11. VII. 1941). Bio kustos u Ashmolean Museum u Oxfordu, obavljao iskapanja u Knososu na Kreti i objavio niz radova o minojskoj kulturi. God. 1875. putuje u Bosnu; preko Zagreba, Sarajeva i Mostara stiže u Dubrovnik gdje ostaje do 1882. Poduzima putovanja po našim krajevima, proučavajući klasične spomenike, napose rim. natpise (objelodanio ih je više od stotine) i ostatke rim. cesta. Činjenica da su mnogi objekti koje je obradio propali, daje izuzetnu važnost njegovim radovima iz arheologije.

BIBL.: *Through Bosnia and the Herzegovina on Foot during the Insurrection*, London 1876; *Illyrian Letters. A Revised Selection of Correspondence from the Illyrian Provinces of Bosnia, Herzegovina, Montenegro, Albania, Dalmatia, Croatia and Slavonia*, London 1878; *Antiquarian Researches in Illyricum*, Westminster 1883–85, I–IV; *Les Slaves de l'Adriatique et la route continentale de Constantinople*, London 1916. R.

EXAT 51 (Eksperimentalni atelje), grupa umjetnika i arhitekata koja je djelovala u Zagrebu 1950–56. Članovi su bili arhitekti B. Bernardi, Z. Bregovac, Z. Radić, B. Rašica, V. Richter, V. Zarahović i slikari V. Kristl, I. Picelj i A. Srnec. Svoj program grupa objavljuje na plenumu ULUPUH-a u Zagrebu 1951. EXAT 51 zalaže se za apstraktnu umjetnost, suvremene vizualne komunikacije i sintezu svih disciplina lik. stvaralaštva. Pojava grupe obilježava prekid s praksom socijalističkog realizma i tradicionalnim

EVANĖLISTAR MR 153, Evanđelist Luka

određenjima lik. umjetnosti. Prva izložba održana je u Zagrebu 1953 (V. Kristl, I. Picelj, B. Rašica, A. Srnec) a iste godine priređena je i u Beogradu. Poslije 1953. članovi grupe sve više rade u okviru vlastitih estetskih koncepata, slikari izlažu na »Salonu '54« u Rijeci (1954) i na izložbi »Jugoslavenska suvremena umjetnost« u Dubrovniku (1956), arhitekti se posvećuju individualnim projektima i industrijskom oblikovanju. Grupa EXAT 51 odigrala je početkom pedesetih godina važnu ulogu u hrv. umjetnosti, posebno u proširenju prostora umj. slobode. Svojim ideja-

EXAT 51, prva izložba u Zagrebu 1953.

